

INŽENJERSKA KOMORA CRNE GORE
ENGINEERS CHAMBER OF MONTENEGRO
STRUKOVNA KOMORA MAŠINSKIH INŽENJERA

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE U CRNOJ GORI

Miodrag Macanović, dipl.ing.maš.

BAVITI SE NAUKOM

JE NEPROFITABILNO

VOLUNTEER

ENERGIJA JE

Foto: iStock

BIZNIS

STABILNOST OD 1982.

210 MW

JEDAN JE OD RAZLOGA

I Crna Gora suočena sa talasom veoma zagađenog vazduha: Pljevlja najzagađeniji grad na svetu KOMENTARI

Autor: Fonet · 03/01/2023 - 22:31

GDJE SMO

BILO PRIJE VIŠE OD 40 GODINA

sunčana energija

ELASTIK TITograd

RO Elastik je projektovao, izradio i montirao veliki broj solarnih sistema. Navodimo sledeće:

Objekat	Grad	Tip kolektora	Q/l/dan
1 Hotel Galeb	Ulcinj	EL-P-190	50,000
2 Hotel Igalo	Igalo	EL-P-190	40,000
3 Hotel Plavi horizont	Tivat	EL-P-190	30,000
4 Hotel Albatros	Cavtat	EL-P-190	30,000
5 Hotel Excelsior	Dubrovnik	EL-P-190	25,000
6 Hotel Park	Bijela	EL-P-190	20,000
7 VP (KU-1)	Ulcinj	EL-P-190	20,000
8 Hotel Avala	Ulcinj	EL-P-175	18,000
9 Hotel Park	Budva	EL-C-175	18,000
10 VP (ŠĆ 1)	Ulcinj	EL-P-190	15,000
11 VP (ŠĆ III)	Ulcinj	EL-P-190	15,000
12 Hotel Borik	Ulcinj	EL-C-175	13,000
13 Hotel Belvi	Ulcinj	EL-P-190	8,000
14 Hotel Lanterna	Poreč	EL-P-190	8,000
15 Hotel Albatros	Ulcinj	EL-C-175	8,000
16 Hotel Lido	Ulcinj	EL-P-190	7,000
17 Hotel Istra	Poreč	EL-P-190	7,000
18 Hotel Cer	Ulcinj	EL-C-175	7,000
19 Hotel Topola	Herceg Novi	EL-P-190	6,000
20 VP (B-1)	Ulcinj	EL-C-175	4,000
21 Hotel Tivat	Tivat	EL-P-190	2,500
22 Elastik	Titograd	EL-P-190	1,200
23 VP (B-2)	Titograd	EL-C-175	400
24 VP (B-3)	Titograd	EL-C-175	400
25 Elastik	Titograd	EL-C-175	300
26 Sajam I	Budva	EL-C-175	300
27 Privatni sektor	Crna Gora	EL-C-175	30 x 300
28 Hotel Marko Polo	Korčula	EL-P-190	35,000
29 Bungalovi			
Hotel Bon Repos	Korčula	EL-C-175	40 x 200
30 Sanitarni čvor			
Hotel Bon Repos	Korčula	EL-C-175	2 x 4,000
31 V.U. "4. jul"	Beograd	EL-P-190	42,000
32 V.U. Kupari	Kupari	EL-P-190	60,000
33 V.U. V.G.	Mostar	EL-P-190	16,000
34 Hotel Panon	Bečići	EL-P-190	40,000
35 Hotel Srbobran	Sutomore	EL-P-190	12,000
36 Auto kamp Perna	Orebić	EL-P-190	15,000
37 Hotel Crna Gora	Titograd	EL-P-190	20,000
38 St. zgrada A2-B'VI	Titograd	EL-P-190	80,000
39 Hotel Liburna	Korčula	EL-P-190	15,000
40 Ind. objekti	SFRJ	EL-C-175	1,000,000

Hotel Excelsior, Dubrovnik

9.10.1981.

"ELASTIK"
TITOGRAD

Obavijestavamo Vas da smo završili mjerenja naše solarne instalacije, koju je ugradila Vaša OOUR, koja su na opće zadovoljstvo jako pozitivna. Prosječno godišnje na dan smo trošili oko 300 litara manje lož ulja, što bi po današnjim cijenama goriva investicija bila isplaćena u roku od 4,5 godina.

Evo više od godine dana instalacija radi bezpriekorno, bez ikakvog posebnog nadzora, nego što je uobičajeno za ostale uređaje u hotelu. Vjerujemo da nikakvih problema neće niti biti u budućnosti.

Uz drugarski pozdrav,

Direktor OOUR-a

Rodin Rafael

Rodin Rafael

HE PERUĆICA

1960. GODINA, 307 MW

HE PIVA

1976. GODINA, 342 MW

VJETROELEKTRANE KRNOVO

2017. GODINA, 72 MW

VJETROELEKTRANE MOŽURA

2019. GODINA, 46 MW

Male hidroelektrane u Crnoj Gori

Vlada Crne Gore je potpisala
koncesione ugovore
za izgradnju 85 mHE*

* mHE-male hidroelektrane

FAZA

Aktivne

U izgradnji

Priprema dokumentacije

Istekla dozvola za izgradnju

Raskinuti ugovori

U procesu raskida ugovora

Broj mHE*

24

18

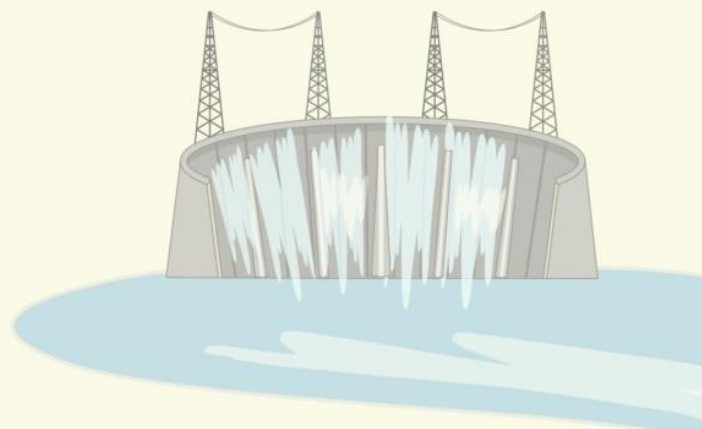
8

14

12

9

50

Redni broj	Proizvođač	Električna energija proizvedena u periodu januar - decembar 2022. godine [GWh]
1	TE PLJEVLJA	1 454
2	HE PERUĆICA	716
3	HE PIVA	559
4	VJETROELEKTANE KRNOVO	191
5	VJETROELEKTRANE MOŽURA	132
6	MALE HIDROELEKTRANE	180

PROIZVODNJA 2022.

SOLARI 3000+ i SOLARI 500+

Projekat Solari 3000+ i Solari 500+ obuhvata ugradnju 3.000 fotonaponskih sistema instalirane snage do 10kW, za individualne stambene objekte, odnosno ugradnju ugradnju 500 fotonaponskih sistema instalirane snage do 30kW, za individualne poslovne objekte, za pravna i fizička lica.

**47 %
REALIZOVANO**

**14720
PRIJAVLJENIH
ZA PROJEKAT**

U TOKU

Енергетичка регулаторна
Агенција Црне Горе

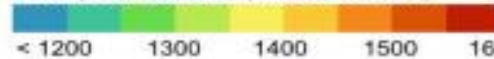
Мапа 4: Horizontalna iradijacija Crne Gore

Global horizontal irradiation

Montenegro

Average annual sum (4/2004 - 3/2010)

© 2011 GeoModel Solar s.r.o.

DO 990 kW

**> 5500
PRIJAVLJENIH
ZA PROJEKAT**

NEW

70 MW

240+

Prosječan broj sunčanih dana u godini

TREBALO BI DA BUDE

Projekat vrijedan 82 miliona eura:
Vjetroelektrana "Gvozd" biće na mreži
2024. godine

54.6 MW

© 1 Oktobra, 2022 08:51 ➔ Crna Gora

HE KOMARNICA

172 MW

Ilustracija

SOLARNA ELEKTRANA BRISKA GORA DO 2024.

250 MW

Izgradnja solarne elektrane na Veljem brdu trebalo bi da počne do kraja godine

☰ Grad | 02.06.2021 | 14:15 | 📻 Gradski Radio

50 – 150 MW

EPCG će instalirati dvije solarne elektrane na branama HE Perućica

BRANA SLANO 2.2 MW

BRANA VRTAC 1.5 MW

EPCG planira da izgradi plutajuću solarnu elektranu na Slanom jezeru

June 26, 2021 12:34 No Comments

Foto: EPCG

BIOMASA

**130 000
DOMAĆINSTAVA**

**122 000
DOMAĆINSTAVA**

8 000 DOMAĆINSTAVA

**Final Report
Biomass-Based Heating in the
Western Balkans – A
Roadmap
for Sustainable Development**

2017/2018.

Studija: Grijanje bazirano na biomasi na zapadnom Balkanu - putokaz za održivi razvoj

	Crna Gora	Srbija	Hrvatska	B I H	Makedon.	Albanija	Kosovo
Korišćenje šuma od mogućeg etata (%)	41	99	64	89	85	146	156
Slobodno poljoprivredno zemljište (%)	57	32	51	22	38	18	41
Gustina šumskih puteva (manje od optim.) (%)	< 51	< 25	< 12	< 52	< 54	< 82	<60
Investicije u puteve (nared. 15 god.mil/god)	1,6	4	18	7,1	1,6	1,7	1
Upotreba bio mase za grijanje (%)	68	41	29	56	39	38	54
Neefikasne peći (%)	41	28	34	36	74	60	38
Korišćenje ogrevnog drveta (%)	65	60	49	73	63	145	150
Efekti posle prelaska na novi sistem grijanja							
Prelazak sa svih neefikasnih na efikasne peći na drva (MW)	360	1.170	420	2.180	1.110	990	1.470
Investicija (mil. €)	18,8	60,2	21,5	113	57,3	51	77
Godišnja ušteda troškova energije (mil. €)	36,1	131,8	48,8	202,8	107,8	40	170
Ušteda drveta u m3	178.000	691.000	197.000	972.000	525.000	348.000	880.000
Ušteda u drvetu (mil. €)	6,5	24,5	7,3	35,8	19,3	12,8	13
Smanjenje t/CO2	7.100	27.800	7.960	39.150	21.140	14.000	35.600
Smanjenje t/prašine	99	391	113	554	296	197	495
Smanjenje zagađ. od neefikasnih peći (%)	40	40	40	40	40	40	40

Izvor:

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Direktorat za šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju Direkcija za drvnu industriju

INVESTIRANJEM U OIE

Energija
Sunca

Energija
vjetra

Energija
vode

Biomasa

Geotermalna
energija

ČUVAMO ŽIVOTNU SREDINU !

2048 x 1152

DIŠEMO PUNIM PLUĆIMA !

ENERGETSKI SMO EFIKASNIJI !

ENERGETSKA
EFIKASNOST
U CRNOJ GORI

ČUVAJ | TROŠI
ENERGIJU | ODRŽIVO

INICIJATIVA
epcg

ENERGETSKI EFIKASNA
CRNA GORA

medijski partner:

Pobjeda Vijesti A-H novine RTCG Vijesti atlas TV analitika

Besplatna info linija: 080 081 660 www.energetska-efikasnost.me

ENERGETSKI SMO NEZAVISNIJI!

Crnogorska Berza električne energije (BELEN), evropska berza električne energije EPEX SPOT i slovenačka berza električne energije BSP SouthPool potpisali su ugovor o uspostavljanju crnogorske berze i dan-unapred tržišta.

POVEĆAĆEMO

ŽIVJEĆEMO KVALITETNIJE

NADAMO SE

HVALA NA PAŽNJI !